
P05 - Soukromé právo XXI. století

Participující fakulty (vysokoškolské ústavy) UK:

Právnická fakulta

Vědní oblast:

soukromé právo

Rada programu (stav k 31. 12. 2016):

prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc. (*koordinátor*)

prof. JUDr. Stanislava Černá, CSc.

prof. JUDr. Dr. iur. h. c. Jan Kříž, CSc.

prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc., DSc.

prof. JUDr. Jan Pichrt, Ph.D.

prof. JUDr. Michal Skřejpek, DrSc.

prof. JUDr. Luboš Tichý, CSc.

Anotace:

Český právní řád doznává zásadních změn v souvislosti s přijímáním nové rekonstrukce soukromého práva. Jde o změny, které se dotknou celé společnosti, a to nejen nejužší odborné veřejnosti, ale každodenního soukromoprávního styku občanů a právnických osob. Žádná norma dosud přijímaná v uplynulých desetiletích nepřinášela tak dalekosáhlé a principiální novoty v úpravě osobního a majetkového statusu subjektů soukromého práva. Význam a dopad nového civilního kodexu na život celé společnosti je třeba systematicky, zevrubně a komplexně zkoumat a vyhodnocovat. Nová právní úprava se promítne do všech sfér soukromého života, zejména bude přímo určovat občanskoprávní, obchodněprávní, a rodinněprávní vztahy včetně mezinárodního prvku a dále bude bezprostředně ovlivňovat i všechny ostatní vztahy soukromoprávního charakteru, a již máme na mysli oblast autorskoprávní, pracovněprávní aj. Zde je nutno spatřovat mnoho styčných bodů s ostatními obory platného soukromého práva, kterých se dotknou změny v hmotném právu, a to nejen z hlediska subsidiarity civilního kodexu.

V prvé řadě bude zajisté předmětem zkoumání to, co dnes označujeme za předmět občanského práva, tedy obecné právo soukromé. Přitom zpracovatelé by se měli zaměřit v zásadě rovnoměrně na všechny „části“ soukromého práva, a už je vidíme prizmatem kodifikace dosud platné a účinné, anebo té, kterou můžeme zatím označit za *lex ferenda*, by je již součástí platného práva. Tomuto zkoumání by pak po stránce rozsahu, tak po stránce obsahu mělo korespondovat analyzování předmětného tématu z hlediska práva obchodního, rodinného, pracovního, autorského, mezinárodního práva soukromého a v řadě zdaleka ne poslední i příslušná (především tedy dostatečná) právní komparace. Tato naposled zmíněná by měla zahrnout především oblast kontinentální, nicméně by jistě bylo záhodno, aby tam, kde se to přímo nabízí, vykročila i dál, tj. zejména do kanadské provincie Québec, jakož i do USA státu Louisiana, popř. jinam (Malta apod.). Autoři prve uvedených speciálních disciplín by měli brát na zřetel v nemenší míře rovněž kodifikace ve vztahu k občanskému zákoníku speciální, ovšem rovněž povytce nové, popř. novelizované. Tato rovina hmotného práva by pak měla být provázena odpovídajícím zkoumáním procesního práva, zejména proto, že celé, resp. veškeré právo soukromé má v právu procesním nejen svůj pendent, ale bez procesního práva by prostě postrádala smysl.

Cílem projektu v konkrétnější rovině bude zaměřit pozornost na ty otázky, které vyvolává rekonstrukce jako taková a které bude následně klást aplikační praxe uvykající novému integrujícímu kodexu. Vzhledem k deklarovaným cílům rekonstrukce, jimž jsou konvence vůči standardním úpravám kontinentální Evropy, diskontinuita vůči „socialistickým“ občanským zákoníkům z let 1950 a 1964 a integrace ve smyslu integrující funkce civilního kodexu, lze očekávat vznik řady problematických míst, kde se budou rozcházet názory i přístupy, a to nejen uvnitř doktríny soukromého práva, ale zejména v rámci rozhodovací činnosti soudů a dalších orgánů aplikace práva. Neuralgických bodů je pochopitelně v dané souvislosti značné množství a bylo by iluzorní domnívat se, že s aplikací nové úpravy všechny samovolně ustanou. V tomto kontextu je úkolem právní nauky vážně se zamýšlet nad nejasnými otázkami, objasňovat smysl a podstatu nových konstrukcí, usilovat o smysluplnou a spravedlivou interpretaci nových pojmů, a v neposlední řadě na bázi komparativních analýz hledat souvislosti právních institutů i v zahraničních právních řádech. Pro tyto účely přicházíme s projektem, který se snaží naznačené otázky zastřešit a vytvořit tak platformu pro akademickou výměnu, která bude rovněž reakcí na výzvy právní praxe. O tom, že taková výměna je nutná svědčí již nyní probíhající diskuse v odborných periodikách. Cílem vědeckého záměru je kromě jiného i analýza nových, resp. obnovených soukromoprávních institutů včetně návrhů na jejich možnou aplikaci v soudní praxi, resp. zdůvodněná doporučení k možnostem využití judikatury tuzemské i zahraniční.